

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

30. TÝDEN (22.7.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Začátkem týdne početnost škůdců na sledovaných lokalitách nízká. V závislosti na lokalitě a intenzitě ochrany škodí molice a dřepčící. Početnost krytonosců ubývá, jsou jen v některých porostech. Zůstává vysoká početnost bělásků, kteří se mohou přemnožit na málo ošetřovaných plochách a zahrádkách. Nezvykle nízká zůstává početnost zápředníčka polního. Rizikové zůstávají třásněnky v různých plodinách. Suché a teplé počasí vyhovuje polyfágní svilušce chmelové, která na polní zelenině škodí nejčastěji na tykvovité zelenině a celeru, ale může napadnout i pórek, řepu aj. Porosty bývají nejčastěji napadeny od okraje.

Brukvovitá zelenina - pokračuje nálet dřepčků a molic, v méně ošetřovaných porostech mohou škodit bělásci. Početnost krytonosců se snížila, ale v některých porostech mohou stále škodit. Zůstává nízká početnost zápředníčků, housenky nejsou žádné a dospělců je minimum. Přelet mšice zelné ukončen, staré kolonie postupně zanikají působením komplexu afidofágů i postřiků proti jiným škůdcům. Třásněnek na brukvovité zelenině je méně, ale riziko pro náchylné odrůdy zelí zůstává až do podzimu.

Ostatní zelenina - v cibuli zůstává vysoká početnost třásněnek, ale předčasné zasychání porostů od nejstarších listů způsobují choroby. V různých plodinách mohou škodit polyfágní svilušky, které jsou častější ve sklenících. Zvyšuje se početnost dospělců osenice polní, ale odchytů ve feromonových lapácích jsou zatím nízké. Létají různé druhy mūr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku. Na Moravě jsou v porostech dospělci žilnatky vironosné přenášejí stolbur, který poškozují více plodin.

Riziková: dřepčící, molice, krytonosci, bělásci, zápředníček, třásněnky, mandelinka, housenky, mšice, slimáci a další druhy

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- v současnosti nejčastější škůdce, s různou intenzitou bude škodit až do konce srpna, než se přestěhují na nové porosty řepek a meziplodiny (hořčici).

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Zápředníček polní

- housenky nové generace na sledovaných plochách zatím nejsou, dospělců též málo, ale v současných hících se mohou objevit během chvilky - sledovat min. 2x týdně.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu. Zelené housenky jsou na spodní straně listů. V letošním roce feromonové lapáky nefungují - nepoužívat k monitoringu.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Krytonosci

- početnost klesá, přilet nových dospělců je nižší, ale v některých porostech jich je stále dostatek. Dominuje k. čtyřzubý, v menší míře je i k. řepkový. Škodí dospělci žírem, larvy nezjištěny.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů. V řapících drobné, kulaté jamky nebo bělavá místa s vajíčky uvnitř. Larvy vyžirají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou.

Nálet dospělců je možné sledovat pomocí žlutých misek.

Ochrana - proti dospělcům.

Molice vlašovičnicková

- líhnou se dospělci z napadených porostů zelenin, zelenina je nejvýznamnějším zdrojem. Zaorat napadené porosty co nejdříve po sklizni, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky, ze kterých se molice může líhnout i po jejich zaschnutí.

Monitoring - bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé plošce.

Ochrana - dospělci jsou citliví k insekticidům, u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být drobné a pokrýt většinu plochy listu, aby molici trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. Proti nymfám a v závislosti na výskytu dalších škůdců (i registraci a reziduím pesticidů) jsou účinné Benevia, Movento a Spintor.

Bělásek řepový

- v některých porostech housenky přežívají, výskyt dospělců vysoký, při nižší intenzitě ochrany mohou nové housenky ukryté v hlávkách přežít a začít škodit. Vzácně se objevují i vajíčka b. zelného.

Monitoring - žlutozelená vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, zelené housenky na spodní straně listů, vžirají se do hlávek. Pomocným znakem je nahromaděný trus v paždí listů, méně často i přilepený na listech.

Ochrana - housenky citlivé k přípravkům proti žravým škůdcům, běžně jsou regulovány ochranou proti jiným druhům. Starší housenky ukryté uvnitř hlávek - musí se k nim postřík dostat - zvýšit tlak a objem vody.

Třásněnky

- nálet dospělců pokračuje, objevují se i v brukvovité zelenině. Početnost závisí i na množství srážek, které třásněnky redukují. Na méně intenzivně ošetřované cibuli mohou být desítky nymf a několik dospělců/rostlinu.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukrytí mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. U zelí před vniknutím dospělců do hlávek.

Sviluška chmelová

- poškození porostů polní zeleniny zatím nezjištěno, ale podmínky pro přemnožení jsou - sledovat výskyt.

Monitoring - drobní dospělci a nymfy na spodní straně listů, při přemnožení rostliny pokryty pavučinou. Listy žloutnou až odumírají. Napadení začíná často od okraje, nebo je ve srážkovém stínu stromů

Ochrana - pokud není povolen žádný akaricid, je možné použít univerzálně oleje (kontaktní účinek - dokonalé ošetření spodní strany listů), v některých plodinách i vedlejší účinek přípravku Movento.

Mšice zelná

- konec letu, staré kolonie postupně redukuje komplex užitečných organismů i postřiky proti jiným škůdcům. Na listech jsou i další druhy mšic.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na spodní straně listů nebo ukryté v srdéčku a hlávkách.

Ochrana - v závislosti na poměru mšic a užitečných organismů. Většinou regulovány ochranou proti jiným škůdcům. Zelí a hlávková kapusta - sledovat účinnost ochrany, použít systémové přípravky.

Motýli

- létá kovolesskec gama, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních druhů.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů. U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Další škůdci

- **vrtalky** - na listech různých rostlin se objevují úzké, chodbičkové miny s larvou uvnitř. Většinou neškodí - odlomení listu při sklizni.

žilnatka vironosná a další žilnatky - v zelenině se zatím asi neřeší, škodí přenosem stolburu na různé druhy (lilkovité, řepa...), dospělci aktivní v červenci a srpnu. Žilnatka vironosná se v Čechách zatím nevyskytuje, hojná je především na jihu Moravy. Stolbur přenášejí i další, hojnější druhy žilnatek, ale mají mít nižší účinnost přenosu.

makadlovka řepná - létají dospělci nové generace, housenky škodí v srdéčkách řepy případně bulev. Škody jsou jen v porostech stresovaných suchem. Listy řepy jsou poškozeny dřepčíky, ale většinou v nízké intenzitě.

chřestovníček obecný - na chřestu hojní dospělci a vajíčka, občas i larvy.

Užitečné organismy

- s úbytkem mšic ubyli i mšicomaři a další afidofágové. V porostech, kde se vyskytoval zápředníček, zůstávají lumci rodu

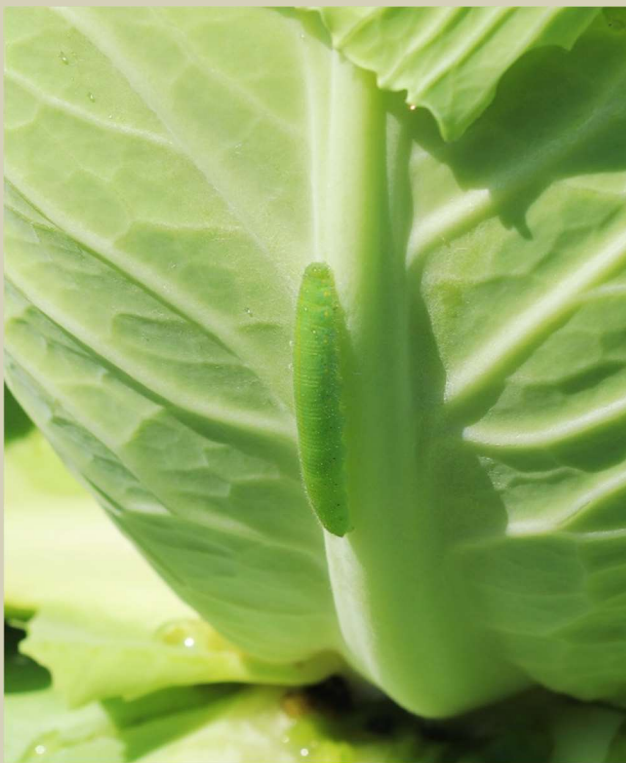
Diadegma. Na porosty s medovicí molic se slétají včely medonosné, pestřenky a další hmyz.

Molice a snůška žlutých vajíček běláška zelného - pokud se vylíhnou housenky, budou žrát hromadně na jedné rostlině

Trus v paždí listů - vlevo čestvý, vodnatý - housenka žere; vpravo seschlý, drobný - housenka mrtvá nebo se zakuklila

Housenka a kukla běláka řepového

Krytonosců je méně, ale stále v některých porostech mohou škodit

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zářezník polní - v letošním roce feromony nefungují - nelze je pro monitoring použít

Osenice polní - začátek letu další generace, která je rozvleklá

Můra kapustová - mezigenerační období

